

ประชุมวิชาการ ทันตสาธารณสุขแห่งชาติ ครั้งที่ ๗

ฟันดี เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี Healthy Teeth for Quality of Life

๒๑-๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

พฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก

และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน

Oral health behavior and its related factors among the elderly with diabetes.

บทนำ ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปากมากขึ้นโดยเฉพาะโรคปริทันต์ การเกิดโรคเหงือกอักเสบ ต่อมาน้ำลายไหล ภาวะปากแห้ง การสูญเสียฟัน ผู้ป่วยเบาหวานในเขตพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปทุมมีจำนวน 425 ราย เป็นผู้สูงอายุ 292 ราย และได้รับการรักษาที่คลินิกเรื้อรังจำนวน 212 ราย ซึ่งผู้ป่วยเบาหวานให้ความสำคัญกับสุขภาพช่องปากน้อย ถ้าไม่มีการคัดกรองจะไม่เข้ารับบริการ ทำให้การเข้าถึงบริการยังไม่ครอบคลุม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก ในผู้สูงอายุเบาหวานเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเบาหวานมีการดูแลฟันที่ถูกต้อง มีฟันแท้ในช่องปากเหลือใช้งาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive study) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน ถึง พฤศจิกายน 2563

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุเบาหวาน ที่รับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปทุม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และความสัมพันธ์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุเบาหวานที่รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปทุม อ.เมือง จ.อุบลราชธานี จำนวน 161 ราย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือดำเนินการวิจัย ปรับปรุงจากแบบสอบถาม ของ สุภาพร ผุดผ่อง (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี ตรวจสอบความตรงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และความเชื่อมั่น ค่า KR-21 และ Alpha เท่ากับ 0.72 0.73 0.71 0.82 และ 0.74

วิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา สถิติอนุมาน หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (68.9%) ส่วนใหญ่มีสภาพเหงือกปกติ (86.9%) และผู้ป่วยเกินครึ่งมีฟันเหลือมากกว่า 20 ซี่ (57.8%) ผู้ป่วย ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง (41.0%) มีระดับทัศนคติในการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับสูง (78.9%) และมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับสูง (51.6%) การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า ปัจจัยนำ คือความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก ($\chi^2=6.982, p\text{-value}=0.030$) ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก ($\chi^2= 10.292, p\text{-value}=0.001$) และความเชื่อด้านสุขภาพ ($\chi^2= 10.726, p\text{-value}= 0.005$) และปัจจัยเอื้อ คืออุปกรณ์ในการทำมาสะอาดช่องปาก ($\chi^2=15.127, p\text{-value}=0.000$) และการเข้าถึงแหล่งบริการทันตกรรม ($\chi^2= 11.209, p\text{-value}= 0.001$) มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

สรุปผลการวิจัย จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากในผู้สูงอายุเบาหวานเพื่อลดการสูญเสียฟัน มีสุขภาพช่องปากดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลของการศึกษาเป็นข้อมูลนำไปสู่การวางแผนและออกแบบให้บริการในการดูแลสุขภาพช่องปากในผู้สูงอายุเบาหวานต่อไป

ชัยณูร คำแสง, จิลาวัลย์ หลีกเขต, สัราญ พูลทอง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปทุม
โทร. 093-3916824 อีเมล Earth_tone19@hotmail.com

คำสำคัญ : พฤติกรรมสุขภาพช่องปาก, ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน /
ผ่านการอนุมัติโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สสจ.อุบล เลขที่ SSJ.UB ๒๕๖๓-๐๙๓